

References:

1. Belkina M.U. Tasks for improving phonetic skills. *Foreign languages at school*. 2006.
2. Bigich O.B. Multimedia electronic textbook «English language lesson in primary school»: experience of development and results of testing. *Science and Education*. 2009.
3. Vashchuk N.G. The use of rhyming texts in English lessons. *English language and literature at school*. 2009.
4. Gebel S.F. The use of song in foreign language lessons. *Foreign languages at school*. 2009.

**НАСТУПНІСТЬ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ СТУДЕНТІВ
НЕЛІНГВІСТИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Турчин А.І.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
Тернопіль, Україна*

У Законі України «Про освіту», «Національній доктрині розвитку освіти» зазначено, що одним з основних принципів освіти є безперервність, яка реалізується шляхом забезпечення наступності змісту та координації навчально-виховної діяльності на різних ступенях освіти [1; 5].

Принцип наступності є фундаментальним у навчанні іноземних мов (ІМ) студентів нелінгвістичних спеціальностей у закладах вищої освіти (ЗВО), тобто навчання ІМ повинно базуватися на знаннях, уміннях і навичках, набутих учнями в школі.

Реалізація цього дидактичного принципу давно привертає увагу науковців-методистів і педагогів-практиків, оскільки дотримання наступності іншомовної освіти в ієрархії «школа – ЗВО» завжди було проблемним, зважаючи на те що здобувачі вищої освіти приходять у ЗВО з різним рівнем знань. Причому рівень навчальних досягнень майже 70 % першокурсників визначається у діапазоні А1-А2, тоді як згідно з Державним освітнім стандартом і навчальною програмою він має відповідати рівню В1 [2, с. 104; 4 с. 186]. Таким чином, перед ЗВО стоїть складне завдання підготувати молодих фахівців, які б володіли іноземною мовою на рівні незалежного користувача (В2) і вище, тобто уміли не лише працювати з науковою та технічною літературою, а й наочно презентувати думки, публічно виступати, вільно дискутувати тощо.

Результати аналізу науково-методичних джерел, вивчення досвіду навчання ІМ у ЗВО дають підстави дійти висновку про наявність істотних

розбіжностей у питанні наступності, що підтверджується формуванням декількох тенденцій у роботі викладачів іноземної мови.

Представники першої тенденції вважають наступність нарижним каменем у навчанні ІМ, особливо на перехідному етапі від старшої школи до вищої, і наполягають, що курс навчання ІМ повинен бути продовженням шкільного курсу.

Прихильники другої тенденції, зважаючи на дисонанс у іншомовній підготовці здобувачів вищої освіти та на об'єктивну необхідність працювати з наявним контингентом студентів, приходять до висновку, що навчання ІМ у ЗВО необхідно починати спочатку.

Існування двох протилежних точок зору щодо наступності навчання ІМ у старшій та вищій школах є, на наш погляд, результатом різного підходу до подолання суперечностей між вимогами програми з ІМ у ЗВО і рівнем знань, умінь і навичок першокурсників.

За таких умов неможливо ставити єдині вимоги до усіх студентів. Тому перед навчанням ІМ слід провести певну роботу, спрямовану, як відзначають викладачі, на «вирівнювання» рівнів володіння ІМ. Зауважимо, що застосування терміну «вирівнювання» у даному випадку видається недоречним, оскільки ця робота повинна спрямовуватися не «вирівнювання», а на доведення студентів з низькою базовою підготовкою до рівня, який дозволив би їм успішно продовжити вивчення ІМ згідно з програмою ЗВО, і забезпечення можливості іншим здобувачам вищої освіти поглибити свої знання, уміння й навички.

Можливою формою організації такої роботи прихильники першої тенденції пропонують пропедевтичний курс, завдання якого полягає у відновленні навичок вимови, читання, усного мовлення з актуалізацією у пам'яті студентів уже вивченої лексики і граматичних структур.

Представники другої тенденції ігнорують досягнуті в школі результати, мотивуючи це тим, що такий підхід надає можливість не тільки уникнути труднощів, пов'язаних з «вирівнюванням» рівнів володіння ІМ студентів, але й дозволяє ставити уніфіковані вимоги до всіх здобувачів вищої освіти. Сьогодні, коли школа забезпечує недостатньо високий рівень практичного володіння ІМ, такий висновок зрозумілий. Однак вважаємо, що з часом прогалини шкільного курсу будуть усунуті, і тому нераціонально відмовлятися від наступності шкільних знань, умінь і навичок.

У практиці навчання ІМ студентів нелінгвістичних спеціальностей ЗВО сформувалася ще одна, третя, тенденція щодо розв'язання проблеми перехідного етапу: поступове повторення вивченої в школі лексики і відновлення частково втрачених навичок й умінь паралельно з засвоєнням нового програмного матеріалу. Вважаємо, що це виправдовує себе у випадку наявності прогалин лише в окремих студентів, або їх виникнення під час навчання. Якщо ж на початку вивчення курсу ІМ у студентів виявлено різний рівень іншомовної підготовки, такий шлях видається недоцільним, тому що за цих обставин окремі частини навчального матеріалу, передбаченого

програмою, будуть погано засвоєні студентами з низькою базовою підготовкою.

Усе це дає підстави вважати, що з методичної точки зору пропедевтичний курс, який пропонують представники першої тенденції, є оптимальною формою навчання ІМ на перехідному етапі від старшої школи до ЗВО. Така форма роботи доцільна також за умов відсутності у всіх студентів достатньої бази для успішного продовження вивчення ІМ за програмою ЗВО, а також істотної різниці у рівнях їх індивідуальної підготовки.

Запровадження пропедевтичного курсу для успішного продовження вивчення ІМ у ЗВО дозволяє скоротити терміни перехідного етапу і швидше перейти до виконання завдань, які передбачені програмою для студентів нелінгвістичних спеціальностей ЗВО, а також організувати навчальний процес з урахуванням не тільки вхідного рівня володіння ІМ всієї аудиторії, а й індивідуальних особливостей студентів, їх підготовки, інтересів.

Пропедевтичний курс передбачає продовження вивчення ІМ на основі наступності та зорієнтований не тільки на повторення матеріалу і відновлення (корегування) деавтоматизованих навичок і умінь, але й на засвоєння елементів нового матеріалу, поступовий перехід до нового курсу. Це своєрідний «період адаптації» до умов навчання у ЗВО (вимог програми, прийомів і видів роботи, збільшення питомої ваги самостійної роботи над ІМ).

Пропедевтичний курс у контексті наступності повинен відповідати таким вимогам: встановлювати обсяг знань, умінь і навичок з ІМ, отриманий учнем у школі, і визначати прогалини; відновлювати втрачений вокабуляр і розширювати лексичний запас за рахунок загальної та фахової лексики; забезпечити повторення граматики; поступово адаптувати здобувачів вищої освіти до навчання у ЗВО.

Залежно від мети та змісту пропедевтичні курси поділяються на фонетичні, граматичні, усного мовлення та комплексні, кожен з яких може бути напрямом окремої наукової розвідки.

Література:

1. Закон України «Про освіту» № 2145-VIII від 05.09.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.

2. Пасічник О. С. Оптимізація процесу іншомовної підготовки студентів немовних спеціальностей: дидактико-методологічний аспект. *Науковий вісник Чернівецького університету. Серія: Педагогіка та психологія: зб. наук. праць*. 2015. Вип. 734. С. 101-109. URL: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/handle/123456789/4049>.

3. Редько В.Г. Забезпечення наступності іншомовної освіти в системі «старша школа – ВНЗ»: зацікавлений погляд на проблему. *Рідна школа*. 2013. № 11. С. 21-30.

4. Турчин А.І. Окремі аспекти удосконалення іншомовної підготовки студентів неспеціальних факультетів ВНЗ. *Наукові записки Тернопільського*

національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: педагогіка. 2017. №1. С. 184-1926.

5. Указ Президента України «Про Національну доктрину розвитку освіти» № 347/2002 від 17.04. 2002 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002#Text>.

6. Шмир М.Ф. Принципи наступності й перспективності в навчанні іноземної мови як дидактична основа забезпечення формування пізнавальної діяльності студентів. *Науковий вісник мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: педагогіка. 2019. № 2 (23). С 80-86.*

MAKING READING COMMUNICATIVE

Faryna N.

*student of Faculty of Philology and Journalism,
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University
Ternopil, Ukraine*

There are many innovative reading teachers who are trying to create reading classes that take into account the whole person. Unfortunately, the typical reading classroom does not lead to meaningful exchanges of information. For students in such classes reading is a solo activity. The only communication that occurs is that of teachers giving instructions and then imparting the correct answers to the students who scribble an x across a wrong answer and circle the correct answers. In many cases, the students do not know why an answer was incorrect. Reading becomes a chore that involves bending one's head to the page and inputting unknown words into an electronic dictionary. This need not be the case. Many of them aforementioned innovative reading teachers are using collaborative reading techniques that motivate students. Students can actually read and complete reading assignments in pairs and small groups. While doing so, they are teaching and learning from each other. This process is empowering, stimulating, and educational.

Weaknesses of the Typical Reading Class

There are numerous activities that can take place in EFL reading classes. However, two pedagogically inefficient routines for teaching reading to students are commonly used in Japan. One starts with teachers assigning students to read a text and then waiting for students to finish reading it. There is no communication between students. Sometimes, students, again individually, answer a few pre-reading questions or do another short activity which helps students activate a reading schema [7, pp. 340-363]. In many textbooks, a reading text is almost always followed by a series of questions described as «comprehension questions» even though those questions tend to be more tests of memory than of actual textual comprehension. At the end, the teacher

Categories of communicative activities in classroom